

عنوان مقاله:

اهمیت مجموعه شعر راز نیمشب محمد مقدم در تاریخ شعر آزاد فارسی

محل انتشار:

دوفصلنامه پژوهش های ایرانشناسی، دوره 12، شماره 1 (سال: 1401)

تعداد صفحات اصل مقاله: 24

نویسنده:

مهدی علیائی مقدم - زبان ادبیات فارسی دانشکده ادبیات علوم انسانی دانشگاه تهران

خلاصه مقاله:

مجموعه شعر راز نیمشب محمد مقدم، نخستین مجموعه از سه مجموعه شعری است که او در دوران کوتاه شاعری خود منتشر کرد. این مجموعه شعر از حیث نوع سطر سازی و پایان بندی مصراع ها و سطرهای اشعار در تاریخ تحول شعر آزاد فارسی دارای اهمیت بسیار است. پرویز ناتل خانلری درباره مجموعه شعر راز نیمشب معتقد بود که شعر آزاد او متأثر از اشعار بنیان گزار شعر آزاد انگلیسی والت ویتمن، شاعر آمریکایی سده نوزدهم، است. حال آنکه یافته های این مقاله نشان می دهد که مقدم در اشعار راز نیمشب بیشتر متأثر از آموزه های شاعران آزادسرای انگلیسی در سه دهه نخست سده بیستم است و نوع سطر سازی های او در شعر شباهتی با سطرهای والت ویتمن ندارد. کوشش های پیش از این مجموعه در ساختمان مصراع اغلب در حدود مصراع سازی شعر سنتی فارسی قرار می گیرد و تجربه های مقدم به ویژه در این مجموعه راهی را پیش پای شاعران شعر آزاد فارسی قرار داد که هم در شعر آزاد منتور در خور توجه است و هم در شعر آزاد نیمایی. تاکنون محققان بر اهمیت شعر آزاد منتور مقدم بیشتر توجه داشته اند و در نظر آنها اشعار موزون یا نیمه موزون او در حکم اشعار منتور به شمار آمده است. شعر آزاد مقدم پیش از این سابقه ای در خور توجه برای کوتاهی و بلندی مصراع شعر فارسی و نیز موسیقی شعر منتور احمد شاملو در نظر گرفته شده است. اما در این مقاله برای نخستین بار بر قطعات موزون این مجموعه و اهمیت آن در شکل گیری شعر آزاد موزون تمرکز شده است. ساختن سطرهایی که وزن در هر یک از آنها به نوعی متفاوت از دیگری است شعر مقدم را به ویژگی چندوزنی متصف کرده است و این آزمایش ها پس از او در میان شاعران مختلف انواع شعر آزاد به گونه های متنوعی پی گرفته شده است. در برخی از اشعار موزون مقدم سطر سازی هایی به چشم می خورد که با پیشنهاد های عروضی نیما در پایان بندی مصراع مطابقت بسیار دارد و از این رو شعر او را باید از منابع مهم نیما در رسیدن به قالب ابداعی وی به شمار آورد.

کلمات کلیدی:

راز نیمشب، محمد مقدم، شعر آزاد، شعر انگلیسی، شعر نیمایی، سطر سازی، چندوزنی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1557212>

